

ชื่อพื้นเมือง :

ไม้ต้น เล็กสูงได้ถึง 20 ม. เปลือกสีเทาถึงดำ เรียบหรือแตกเปราะ ใบ รูปขอบขนานแกมรีถึงรูปไข่กลับ แฉกหรือรูปใบหอก กว้าง 4-12 ซม. ยาว 15-30 ซม. ปลายเรียวแหลมสั้น โคนกลมถึงแหลม ใบแก่เนื้อหนา คล้ายกระดาษหนังหรือแผ่นหนัง เกลี้ยงเมื่อแห้งสีออกเหลือง เส้นใบโค้ง 9-16 คู่ เป็นวงและเชื่อมกันทาง จากขอบใบ ค่อนข้างแบนหรือเป็นร่องด้านบน ฐานด้านล่าง เส้นใบย่อยเป็นร่างแหละเอียดถี่ ก้านใบยาว 1-2 ซม. เกลี้ยง กิ่งเล็กเมื่ออ่อนมีขนละเอียด แก่ผิวหยาบและแตก ดอก ดอกเพศผู้ออกเป็นกลุ่มๆละ 3-7 ดอก ตามซอกใบหรือใต้ตำแหน่งใบ บางทีออกตามกิ่งข้างที่แตกจากกิ่งแก่และไม่มีใบ ก้านดอกยาวประมาณ 2 มม. เกลี้ยง กลีบเลี้ยงยาว 5-7 มม. โคนเป็นรูปไข่ปลายจัก 1/6 ของกลีบ เป็นแฉก 3-4 แฉก ไม่ซ้อนกัน มีขนละเอียด กลีบดอกยาว 6-8 มม. โคนรูปคนโทหรือรูปไข่ปลายจักลึก 1/4 ของกลีบ เป็นแฉก 3-4 แฉก มีขนละเอียดด้านนอก เกสรตัวผู้ 18-36 อัน ขนาดไม่เท่ากัน ก้านชูอับเรณูสั้น รังไข่เป็นหมันมีขนเส้นไหม หรือเกลี้ยง ดอกเพศเมีย ออกเดี่ยวหรือเป็นช่อกระจุก มี 3 ดอกตามซอกใบ บนกิ่งข้างแข็งสั้นที่แตกจากกิ่ง แก่ ก้านดอกยาว 2-10 มม. มีขนนุ่มหรือเกลี้ยง กลีบเลี้ยงรูปไข่ ปลายจักลึกเกือบถึงโคนเป็นแฉกรูปสาม เหลี่ยม 4 แฉก พับจีบไม่ซ้อนกัน มีขนกำมะหยี่ กลีบดอกเหมือนในดอกเพศผู้แต่ใหญ่กว่าเกสรเพศเมีย เป็นหมัน 12 อัน ขนยาวนุ่มรังไข่รูปโคน มีขนเส้นไหม ก้านเกสรเพศเมียสั้น มี 1-4 ก้าน ยอดเกสรเพศเมีย 6-8 อัน ผล กว้าง 2-5 ซม. ยาว 2-6 ซม. ก้านผลใหญ่ยาว 0.4-1 ซม. กลมถึงรูปไข่ถึงรี ปลายและโคนกลม ถึงแหลม อ่อนมีขนกำมะหยี่ แก่เกลี้ยงสุกชุ่มน้ำ เมื่อแห้งย่น กลีบเลี้ยงมีเส้นผ่านศูนย์กลางถึง 3 ซม. ปลาย จักถึงโคนเป็นแฉกแกว่งออกหรือโค้งกลับ 4 แฉก ขอบเป็นคลื่นแต่ไม่เป็นจีบ แข็ง มีเส้นกลีบจาง มีขนกำ มะหยี่ด้านใน ภาควัสดุ 2 วาไรตี้ Var. toposia ข้าวเม่าเหล็ก ใบด้านบนแบน ก้านชูอับเรณูเกลี้ยง Var. toposioides เม่าเหล็ก ใบด้านบนเป็นพู่ ก้านชูอับเรณูมีขน

ข้อมูลอ้างอิง : ไชมอน การ์ดเนอร์ พินดา สิทธิสุนทร กองกานดา ชยามฤต ไม้ป่าภาคใต้ เล่ม - พิมพ์ครั้งที่ 1.-กรุงเทพฯ :โครงการจัดพิมพ์คบไฟ. 2558. 768 หน้า

ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวนวัฒนกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวนวัฒนกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

